

Arktinen nokkonen, rikasta rahaksi (ARKNOKK)

Nokkonen (*Urtica dioica*) on monivuotinen, viljelyksessä vähän tuotantopanoksia vaativa yrtti, joka kasvaa villinä lauhkeassa ja viileässä ilmastossa ympäri maailman. Se menestyy parhaiten kosteassa, typpi- ja fosforirikkaassa maaperässä. Nokkonen sisältää erityisen paljon bioaktiivisia yhdisteitä, mineraaleja ja vitamiineja, ja sitä on käytetty ruoissa, eläinten rehuissa sekä lääketieteessä ja kosmetiikassa. Sen silkkisiä kuituja on käytetty tekstiileissä antiikin ajoista lähtien, mutta ne unohdettiin puuvillan käytön lisääntyessä.

Vaikka nokkosta pidetään yhä rikkakasvina, se on kokemassa uutta tuleamista. Nokkonen on mielenkiintoinen **vaihtoehto muille viljelykasveille** vähäisen ylläpidon tarpeen ja harvinaisten tuholaisten ja tautien ansiosta. Lisäksi nokkosella on korkea pakkaskestävyys ja kuivuuden sietokyky. **ARKNOKK**-projekti (2020-2023) pyrki luomaan nokkosesta arvoketjun Pohjois-Suomessa vastaamalla seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä nokkosta viljellä?
- Mikä on paras istutusjärjestelmä Pohjois-Suomessa?
- Voiko nokkosta käyttää porojen lisärehuksi?
- Miten Suomen nokkosmarkkinat kehittyvät?
- Mitkä ovat nokkosen tuotannon suurimmat haasteet?

Nokkosella on suuri viljelypotentialiaali Pohjois-Suomessa, mutta se kohtaa edelleen haasteita tuotannossa

Tulokset

- Nokkonen menestyy hyvin Pohjois-Suomen olosuhteissa
- Bioaktiivinen koostumus ei vaihdellut merkittävästi eri maantieteellistä alkuperää olevien suomalaisten nokkosten välillä
- Mitattu versojen vuotuinen satomäärä oli $4,6 \pm 2,7$ t/ha (kuiva-paino) jopa neljällä sadolla vuodessa Pohjois-Suomessa
- Parhaat sadot saatiin viljelyssä muovilla katetuissa mansikkapenkeissä
- Parhaat *Urtica dioica* ssp *dioica* (etelänokkonen) ja ssp *Sondeni* (pohjannokkonen, vähäinen määrä poltinkarvoja) -kannat valittiin
- Nokkosella täydennetty talvirehu hyödyttää porojen hyvinvointia

Haasteet

Nokkosen tuotannon kehittämisen tunnistetut haasteet ovat:

- Puuttuva kontrolloitu siementen saatavuus
- Puuttuva kaupallinen taimituotanto
- Tehokas mutta kallis viljelysten perustaminen siementaimia istuttamalla
- Rajoittuneet mahdollisuudet sadon jälkikäsittelyyn
- Vahva hintakilpailu ulkomaalaisen nokkosraaka-aineen kanssa
- Muutaman tuottajan varassa oleva raaka-ainetuotanto
- Rajoittunut tuotevalikoima ja kehittymättömät markkinat.

Lisätietoja

Françoise Martz, francoise.martz@luke.fi

Marja Uusitalo, marja.uusitalo@luke.fi

www.arktinennokkonen.fi

FB